Download from:aghalibrary.com

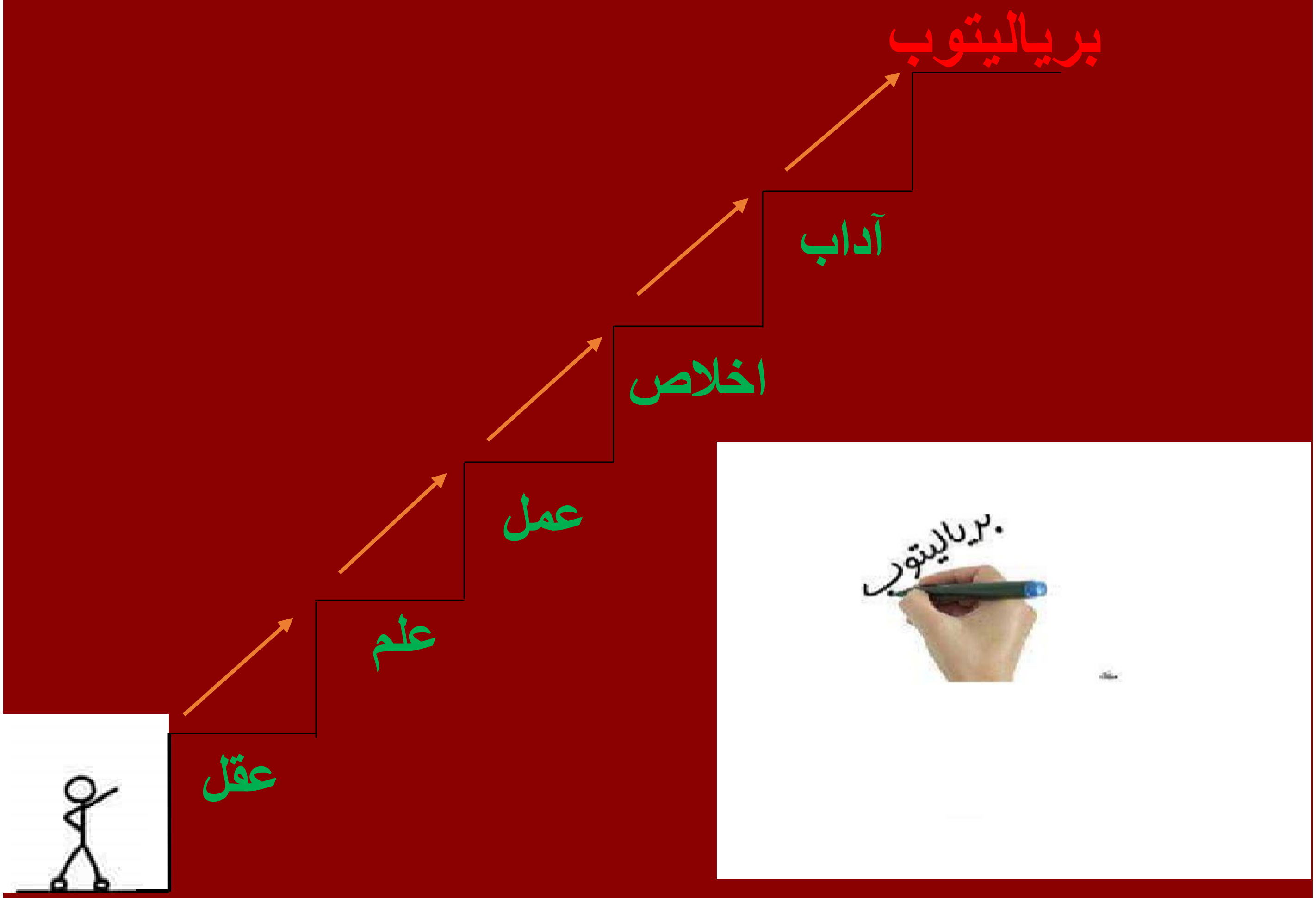

بريالي انسان

تألیف ک : الله«معه في»

بسم الله الرحمن الرحيم

پرعلمي اثر کره کتنه

دشکرځای دی چی د اسلام او دین لپاره د بریالي انسان په نامهٔ رسا ګرانوهیوادوالوته په چاپي بڼه وړاندی کیږی.الحاج مولوی حبیب الله«معروفی»صاحب په خپل دغه علمی آثرکی دانسان پربریالیتوب باندی خپل آثرلیکلی دی.اودخپل هوډیالي اتل ولس ځوانانو او ویښو بچیانوته یې رڼاپه ورکړی.اوپه روانه پښتو ژبه یې لویه علمی پانګه برابره کړیده.پرژوندداوځوانی یې برکت عمريي ډیر.دارسالهٔ ورته مبارک او قلم یې لاتاند اوسه.ښاغلي معروفی دسپین بولدک،معروف،کندهار اوحتی دټول افغانستان په سطحه تکړه،بااستعداده او بااحساسه عالم دی.مادده دغه علمی لیکنه مطالعه کړه ډیرپه زړه پوری ګټور مطالب یې په کی ځای پرځای کړی دی.دانسان دژوند لپاره دغه یوه مناسبه رسالهٔ ده.الله تعالی دی دده هلي ځلی قبولی دخلکود استفادې وړ او صدقه جاریه وګرځوی. اوخدای«ج»دی نورهم توفیق ورکړی چی زموږ دغه خوار اومظلوم ولس ته خدمت وکړی.

سلام

فضل الرحمان«معروف»

سریزه

الحمدالله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدالانبیاءوالمرسلین محمدوعلی وصحبه ومن دعابدعوته الی یوم الدین.

وبعد:دالله«ج»په مخلوقاتوکی ترټولو غوره،دعزت اوکرامت څښتن مخلوق انسان دی.چی له ملائیکوڅخه یي هم الله«ج»مرتبه پورته کړیده.خوچی څومره ئی مرتبه لوړه ده.په هماغه اندازه یي مسئولیت هم زیات دی.انسان باید په دې ځان پوه کړی چی خدای«ج»زه دڅه لپاره پیداکړی یم.پیغمبران یې موږته دڅه لپاره رالیږلی دی اوزه څه مسئولیت لرم.ددې مسئولیت پیژندنی لپاره هرانسان باید یوڅه کاروکړی.ماهم دیومسلمان په صفت کله چی په افغانی ټولنه کی دغه تشه یده ومی پتیله چی دالهی رضادلاس ته راوړنی دعامه مسلمانانودخبروني ودمسلمان افغان قوم په ځانګړی توګه دپښتنو لپاره دغه رسالۀ تیاره اوترتیب کړم.ترڅوهغه په آسانی سره وکولای شی ګټه تری واخلي.

محترمومسلمانانو ورونوکومه رسالۀ چی ستاسی په لاس کیده.یوانسانی کوښښ دی ډیرې خطاوې به ولري له لوستونکو څخه په ډیر احترام غوښتنه کوم چی خپلو خطاګانو ته مې متوجی او راته په ګوته یي کړی.الله تعالی دې په خپل دربار کی بول او په دغومسائلودعمل کولوتوفیق را په برخه کړي

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمدوعلی اله وصحبه اجمعین

الله«معروفی»

بریالي انسان

دانسان د دنیا او آخرت د بریالیتوب او کامیابی نسخه

۱ـ عقل

۲ـ علم

۳ـ عمل

۴ـ اخلاص

۵ـ آداب

دا یو حقیقت دی چی هر انسان د عزت او شرافت ژوند غوره کول غواړي.داسی انسان به پیدانشی چی ځان ذلیله او خوار غواړي.

که موږ په ټولنه کی په غور او ځیر سره وګورو نو وبه وینو چی هر سړی به تر خپل توان، قدرت او حال پوری دخپل ځان دعزت طلب کوی.په پښتو کی یو متل دی چی وائي

دبنګئ خخه چا پوښتنه وکړه چی ته هم سیال لري؟ هغه ورته وویل ترخپله حاله!

په دی خاطر موږ وینو چی په معاشره او ټولنه کی یو ډیر غریب سړی به وی . بیا به هم هغه په غم او ښادي کی کوښښ کوی چی ځان دسیال سره سیال او برابرکړی.البته دعزت دپیداکیدو لپاره

دوې طريقې او لارې دی:

چې يوه طريقه يې دمال او دولت ده. او دوهمه طريقه يې دغه ذکر شوی پنځه صفات دي. هغه عزت چې سبب يې مال او دولت وی هغه عزت ته عارضي عزت وائي.علت يې دادی چې مال او دولت داسی دي لکه د انسان سيوري(سايه).کله په مغرب لس متره غځيدلی وی کله پرمشرق،کله تر پښو لاندی شی،کله ورک او ختم شی.مال او دولت هم همداسی دی کله سړی باچا،وزير او ميليونر کړی او کله بيا سړی و دار ته ترې.څرنګه چې مال او دولت باقي او تل پاته نه دی نو هغه عزت يې هم تل پاته نه وی. او آخرت کی خو مال او دولت نه وی او نه هم ګټه او فايده لری.بلکی دغاړی طوق به وی. ارشاد ربانی دی«يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَّ لَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ»ژباړه: په هغه ورځ نه مال او نه زامن فايده لری مګر هغه څوک چې خدای ته راغلي په سالم زړه سره د سالم زړه څخه مراد اسلام او عقيده ده. هغه عزت او ابرو چې علت يې دغه پنځه شيان وی هغه به تل باقي او پاته وی.په دنيا او آخرت کی به د هغه عزت او درناوی کيږی وي.

لومړي - عقل: د هغه صفاتو څخه لومړی صفت عقل دی. عقل په لغوی معنا مأخوذ يعنی اخيستل شويدی. د **عَقَلَ نَاقَةٌ** څخه هغه اوښه چې په پيزوان بنده وی عقال هغه پيزوان دی چې حيوان په حصار وی.لکه څرنګه چې په **عَقَالَ** حيوان په کنټرول کی راځی همداسی دعقل په سبب انسان په کنټرول کی راځی.په همدی خاطر عقل په ټول مخلوق کی بهترين او غوره مخلوق دی.

ارشاد نبوی دی«اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ اَلْعَقْلَ» په بل ځای کی نبوی ارشاد دی «لَمَّا خَلَقَ اللّٰهُ الْعَقْلَ قَالَ لَهُ قُمْ فَقَامَ ثُمَّ قَالَ لَهُ اَدْبِرْ فَاَدْبَرَ ثُمَّ قَالَ لَهُ اَقْبِلْ فَاَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ لَهُ اُقْعُدْ فَقَعَدَ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَا خَلَقْتُ خَلْقًا هُوَ خَيْرٌ مِّنْكَ وَلَا اَفْضَلَ مِنْكَ وَ لَا اَحْسَنَ مِنْكَ بِكَ آخُذُ وَ بِكَ اَعْطِيْ» ژباړه:الله«ج»چې کوم وخت عقل پيداکړی ورته وويل اوچت

شه«ولاړشه»فوراً ولاړشو بیایي ورته وویل وګرځه هغه فوراً وګرځیده بیایي ورته وویل راوګرځه هغه فوراً راوګرځیده.بیایي ورته وویل کښینه هغه فوراً کښیناستی بیایي ورته وویل مانه دي پیداکړې مخلوق تر تا افضل او غوره. او نه مې دی پیداکړی ترتا ښائسته او ښکلی.ستا په واسطه به زه آخذ کوم او ستا په ذریعه به زه ورکړه کوم. بی بی عائشه«رض»د نبی کریم«ص»څخه پوښتنه وکړه چی چی دآخرت په ورځ به خلکو ته درجی په کوم حساب ورکول کیږی.نبی کریم«ص»ورته وفرمائل دعقل مطابق.بی بی عائشه«رض»حیرانه شوه او بیایي ورته وویل ای دالله رسول«ص»دعقل مطابق به وی؟ پیغمبر«ص»ورته وویل سړی دومره عمل کوی څومره چی ئې عقل وی. اوس پوښتنه پیداکیږی چی دجنت درجی دعقل په تفاوت دی.نو په نړی کی ډیر عاقلان،دانش وران،سیاستمداران،قانون پوهان،فیلسوفان اونور پوهان شته نو جنت به ټول دهمدغو خلکو وی؟ حال داچی هغه ایمان نه لری نو دجنت درجی به دکومه وی! ددی وهم جواب دادې چی د دوې عقل کامل نه دی بلکی عقل نه دی دا د دنیا پوهه ده.

د دنیاء پوه: ارشاد ربانی دی«أُوْلَئِکَ کَا الْاَ نْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلَّ»ژباړه:دغه ددنیا پوهان په مثال دچارپایانو دی بلکی تر حیواناتو هم بدتر دی. که موږ په غور او دیقت سره فکر وکړو نو دابه راته معلومه شي چی عقل پر دوه ډوله دی:

۱ــ عقل معاش ۲ــ عقل معاد

۱ـ عقل معاش: هغه عقل دی چی هر شی ته په نظر د دنیا ګوری په دین کی هم مطلب او طلب ددنیا وی.حتی که ورته ووائي چی د تهجد لمونځ کوه،قرآن تلاوت کوه او نور ذکر او اذکار کوه چی ډیر اجر او ثواب لری نو همدې خلکو ته دآسمان ختل وی اما که ورته ووائي چی د تهجد لمونځ وکړه او یا دغه کلمات زر کرته و لوله دنیاوی کارونه به دی برابر شی بیا همدغه خلک د تهجد لمونځ هم کوی کلمات او نور ورته ښودل شوی کارونه چی ددنیا ګټه پکی وی که هر څومره ګران هم وی کوی یي.چی په دین کی ددنیا غوښتونکی

وی دي ډول عقـــل تــــه عقــــل معــــاش وائي.

۲ـ عقل معاد: ددې عقل خاوندان و هر شی او کار ته په نظر د آخرت ګوری په دنیا کی چی هر عمل او کار تر سره کوی مدنظر او مطلب ئي آخرت وی. که سیاست کوی،که حکومت کوی،که معاملات او تجارت کوی،که ذکر او اذکار کوی،که عبادت او تسبیحات کوی او که نور کارونه تر سره کوی په ټولو کی موخه او هدف آخرت وی چی دي ډول عقل ته عقل معاد وائي. وائي زلیخا د هر شی نوم یوسف ایښودلی وو.چی دهر شی نوم به اخیستلو یوسف ور یادیدي.همداسی دعقل معاد خاوند چی هر عمل تر سره کوی الله او آخرت وریادیږی.داخبره دیادونی وړده چی عقل په یواځیتوب سره کار نه شی کولای چی علم ورسره ملګری نه وی.که عقل یواځی کار کولای شوای نو الله«ج»به انبیاء«ع» نه رالیږل،او نه به یي کتابونه رانازول.

داځکه چی په انسان کی ځلور قوی موجودی دي. چی عبارت دی له

۱ــ دعقل قوه ۲ــ دغضب قوه ۳ــ د حرس قوه ۴ــ د شهوت قوه.

داسی پیښي کیدای شی چی دغه نوری قوی پر عقل غالب شی او عقل مغلوب کړی نو موږ وینو چی انسان کله قتل کوی کله زنا کوی کله غلا کوی.چی داهر کار دعقل تقاضا او غوښتنه نه ده.خو دلته عقل مغلوب شویدی.نوددی څخه معلومیږی چی عقل یواځی کفایت نه کوی چی علم نه وي.

دوهم ـ علم: دوهم ضروری او لازمی شی چی د انسان لپاره دی هغه علم دی دعلم غوره والی او بهتری پر مال او دولت باندی په ډیرو دلایلو سره ثابت دی.چی دلته یو څودتیرو زمانو او وختونو د علم او مال مثالونه راوړو.

۱ــ علم دانبیاء علیهم السلام میراث دی مال او دولت د قارون او فرعون میراث دی.

۲ــ علم دانسان حفاظت او ساتنه کوی خو دمال او دولت ساتنه او حفاظت به انسان خپله کوی.

۳ــ په علم سره انسان مال لاسته راوړي شي خو په مال سره انسان علم نه شی لاسته

راوړي.
۴ــ دمـال او دولـت دزیاتیـدو له وجی فرعـون ویلئ وو:«اَنَارَبُّکُمُ الْاَ عْلـی» د علم پـه زیاتیـدو سره امام ابوحنیفه«رح»ویلئ ؤو
:«مَاعَبَدْنَاکَ حَقَّ عِبَادَتِکَ وَمَاعَرَفْنَاکَ حَقَّ مُعْرِفَتِکَ» البته په مال سره ډیر کارونه کیدای شی خرنګـه چی متـل دی وائي:چی مـال وی دزمـری ـَ پـئي بـه هم واخیســتل شی. پـه مـال سره هم ډیرکارونه کیدای شی
مـــــــــثلاً:
۱ــ پـه مـال سره انسـان سـترګی اخیسـتی شی مګـر نظرنشـی پـری اخیسـتلی.
۲ــ پـه مـال سره انسـان کتـاب اخیسـتی شی خـو عـلم نشـی پـری اخیسـتی.
۳ــ په مال سره انسان بنـه بسـتره اخیسـتی شی خـو خـوړ خـوب نشـی اخیسـتی.
۴ــ پـه مال سره انسـان ښائسـته جامی اخیسـتی شی خوښائسـت او زینت نشـی اخیسـتي.
۵ــ پـه مال سره انسـان نـوکر کورتـه راویسـتلی شی مګـر نیـک اولاد نشـی راوسـتلي.
۶ــ پـه مـال سره دخلکـو هرکلي اخیسـتی شی خـو دچا دزړه محبـت نـه شی اخیسـتی.
۷ــ پـه آخرت کی مال هـیڅ ګټـه او فایـده نـه لـری «یَـوْمَ لَایَنْفَـعُ مَـالٌ وَّلَا بَنُـوْنَ»
۸ــ علـماء وائي چـی دعـالم لپـاره دمسـجد جـارو کـول مکـروه دی ځکـه چـی پـه عـالم کی د خـدای«ج»صـفت شـته چـی هغـه علم دی.پـه مسـجد کی دخـدای«ج»صـفت نشـته. الله «ج»حضرـت آدم«ع»دملائکـو«ع»مسـجود وګرځاوی.سـبب يې عـلم ووٴ. لکـه:
«وَعَلَّمَ آدَمَ الْاَ سْمَـاءَ کُلَّهَا»زمـوږ لپـاره فکـر کـول پـه کاردی چـی آدم«ع»دشـیانو دنومونـو دعلم پـه سـبب مسـجود دملائیکـو شـو.نو هغـه عـالم چـی دخدای«ج»دصفاتو علم لـری هغـه بـه ولی دلویـو درجـو خاونـد نـه وي. حضرـت یوسـف«ع»چی دفـرش څخـه وعـرش تـه دغلامـی څخـه وباچـاهي تـه ورسیدي.سـبب ئي عـلم وو«وَکَـذَالِکَ مَکَنَّالِیُوْسَـفَ فِی الْاَرْضِ وَلِنُعَلِمَّـکَ مِـــــــــــــــنْ تَأْوِیْـــــــــــــــــــــلِ الاَ حَادَیْــــــــــــــــثْ»
حضرـت سـلیمان«ع»تـه الله«ج»دانسـانانو،پیرانانو،هواء اومرغـانو پاچـاهی ورکـړه سـبب ئي

علم وو.«يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَامَنْطِقَ الطَّيْرِ» حضرت نبی کریم«ص»دکوښښو سردار جوړ شو سبب ئی علم وؤ.«وَعَلَّمَکَ مَالَمْ تَعْلَمْ وَكَانَ فَضْلُ اللهِ عَلَيْكَ عَظِيماً»

یادونه:لکه څرنګه چی دعقل لپاره علم ضروری او لازمی وو همدارنګه دعلم لپاره عمل ضروري دي.

دریم ـ عمل:څرنګه چی په علم سره عمل ونه شي دهغه مثال د سپي دی.ارشاد ربانی دی:«فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ» هغه عالم چی په علم سره عمل ونه کړی مثال ئي دسپي دي.ارشاد ربانی دی:«كَمَثَلِ الْحِمَارِيَحْمِلُ اَسْفَارًا» په علم چی عمل نه وی شوی دا داسی مثال لری لکه څراغ چی ډک کړی او روښانه ئي نه کړی.ډک څراغ فایده نه لری ترڅوچي روښانه شوی نه وی.علامه ابن سیرین«رح»ته یوسړی خوب بیان کړی.چی وموليدل چی دخنزیر«خوک»په غاړه ملغلری ور کوم.ابن سیرین«رح»ورته وویل چی وناأهل انسانانو ته علم مه ورښیه.ځکه علم دقدر او عزت شئ دی. نو بی قدره او بی عزته خلکو ته مه ورکوه.

یادونه: څرنګه چی دعلم سره عمل ضروری وو همدارنګه دعمل سره اخلاص هم ضروری دی.

څلورم ـ اخلاص:حضرت جبرائیل«ع»د حضرت محمد«ص»څخه پوښتنه وکړه«مَاالْاِحْسَانُ قَالَ اَنْ تَعْبُدُ رَبَّكَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَّمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ» ژباړه: اخلاص څه شی دی؟ نبی کریم«ص»ورته وفرمائل دخدای«ج»عبادت کوه په داسی طریقه لکه ته چی خدای وینی که ته خدای«ج»نه وینی خدای«ج»خو تا ويني.داخلاص په ضریعه کله انسان هغه ځای ته ورسیږی چی پیرانان نه شي رسیدلای.په قرآن عظیم الشان کی واقعه ده د«آصف بن برخیا»په نامه.کوم وخت چی حضرت سلیمان«ع»د بلقیس تخت راوړې نو خپل ممبران د اسمبلي يي راوغوښتل ورته وویل:«اَيُّكُمْ يَاْتِيْنِیْ بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَّاْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ»ژباړه: په تاسو کی څوک شته چی ماته د بلقیس تخت دهغه د را رسیدو څخه وړاندي راوړي؟ «قَالَ عِفْرِيْتٌ مِنَ الْجِنِّ»دپیرانانو مشر ـ

وويل:«آنَا۠ءَاتِيْکَ بِهِ قَبْلَ اَنْ تَقُوْمَ مِمَقَامِکَ»ژباړه: زه درته راوړم مخکې تر دې چې ته له خپله ځایه ولاړشې. حضرت سلیمان«ع»ورته وویل دا ډیر وخت دی.تر دې ورانديې ئې څوک راوړې شی ؟ «قَالَ الَّذِیْ عِنْدَهٗ عِلْمٌ مِنَ الکِتَابِ» ژباړه:وویل هغه چا سره چې دکتاب علم وی.آصف بن برخيا وويل:«آنَاء اِلَیْکَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْ تَدَّاِلَیْکَ طَرْفُکَ»ژباړه: زه به ئې دسترګو د رپ څخه مخکې راوړم.«فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّ عِنْدَهٗ قَالَ هٰذا مِنْ فَضْلِ رَبِّیّ»د عفريت غوندی پيری ناکام شو او د آصف بن برخيا غوندی انسان بريالی شو دا د اخلاص برکت ؤ. پيغمبر«ص»او حضرت ابوبکرصديق«رض»دثور په غار کې وؤ.چې کفار راغلو دغار خولې ته ابوبکرصديق«رض»وويل يا رسول الله که دوی خپلو پښو ته وګوری نو موږ به ووينی.پيغمبر«ص»ورته وويل«لَاتَحْزَنْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا»ژباړه: ته مه غمجن کيږه الله«ج»زموږ سره دی.دې ته وائی اخلاص.

یادونه: لکه څرنګه چې د عمل سره اخلاص ضروری ؤ.همدارنګه د اخلاص سره اَدَبْ هم ضروری او لازمی دی.

پنځم ـ آداب: که په انسان کې دعلم کمی وی نو هغه کمی په آداب سره پوره کيږی.خو د آداب کمی په علم سره نه شي پوره کيدای.سوء آداب ډير خطرناک عمل دی.ځکه د سوء آداب او شرک په وجه انسان کړی اعمال حبطه او له منځه ځي.امام ربانی مجددالف ثانی فرمائي زه د احاديثو په ليکلو اخته وم.قلم کار پريښود او نه چليده.ما قلم پر خپله ګوته ووهی.تر څوکار شروع کړی. هغه رنګ زما پر ګوته پريوت. په دې حالت کې زه د تقاضاً لپاره بيت الخلاء ته ولاړم. کله چې زه هلته کيناستم ما هغه د قلم رنګ پر ګوته وليده فکر راسره پيداشو که ته تقاضاً وکړی بيا لاس پرېمنځې نو هغه د قلم رنګ به دهغه ګنده اوبو سره يو ځای شی. نو دا د آداب خلاف کار دی نو زه را ولاړشوم لاس مې پرېمنځې او بيا مې هغه حاجت پر ځای کړ.نو وروسته راته الهام وشو چې د الله«ج»د طرف پر تا د جهنم اور حرام شو.دا زيری او بلندی د آداب برکت وؤ.چې هغه ئي د جهنم څخه خلاص کړی.د امام مالک صاحب په زمانه کې ډير ظالم،جابر او فاسق سړی

ؤ.چی یوه ورځ امام مالک صاحب پر واله ناست دی اودس کوی.او هغه ظالم کس د والي په لوړ سر کی ناست دی اودس کوی.پدی وخت کی دغه ظالم کس ته فکر ور پیداشو چی د وخت امام زما څخه ښکته اودس کوی او زه ئي لوړ تازه کوم نو دغه زما اوبه پر هغه امام ور ځي.نو دا کار بی آدبی ده.او هغه نفر را ولاړ شو او د امام صاحب څخه ښکته اودس تازه کړی.څو وخت وروسته دغه ظالم کس وفات شو.د هغه وخت ولی او بزرګ خوب ولیده چی دغه ظالم کس په جنت کی ګرځی.هغه بزرګ پوښتنه تری وکړه چی ته خو داسی ظالم وی ته دلته په جنت کی څه کوی؟هغه ظالم کس ورته وویل یوه ورځ ما ددین په خاطر دعالم آداب وکړی.الله«ج»دهغه آداب په بدله کی ماته جنت راکړی.حضرت موسي سره د «۷۰۰۰۰» اویا زرو جادوګرو مقابله وه.جادوګران سره را ټول شول مشوره ئي وکړه چی دموسی«ع»سره به څه چل کوی.پدی وخت کی یو زاړه او بوډا جادوګر ودوېي ته وویل د موسی«ع»سره آداب وکړی تاسو ته به ګټه ورسوی.دوی وویل ځنګه آداب ئي وکړو.هغه بوډا ورته وویل لومړی د حضرت موسی«ع»څخه اجازه واخلی چی ته لومړی لوبه پیل کوی او که ئي موږ پیل کړو.دوی هم داسی وکړل.حضرت موسی«ع»ورته وویل **«بَلْ اَنْتُمْ مُلْقُوْنَ »**تاسوئي پیل کړی.ددغه آداب په وجه هغه«۷۰۰۰۰»اویازرو جادوګرانو ته الله«ج»ایمان ورپه نصیب کړی.چی پر سجده پریوتل او په جنت کی خپل ځایونه ولیدل.

یوه حیرانوونکی واقعه:یو لیک لیکوونکی ؤ.چی قرآن پاک به ئي لیکلو هغه خپله مشاهده بیانوی او لیکی چی مابه کله قرآن مجید لیکه نوهر ځل چی به ما قلم را او چتوؤ نو یو نه یو مچ به د قلم پر هغه رنګ باندی کیناستو ما شپیته«۶۰»قرآن شریفونه لیکلی دی په دغه ټولو قرآن شریفونو کی به دغه مچ راتلو او ددغه قلم پر رنګ به کیناستلو د ښنولو لپاره او هغه به ئي ښنل.خو کوم وخت به ما دغه آیات لیکلی **«وَلَاتَقْرَبُوْمَالَ الْيَتِيْمِ»**ژباړه:د یتمانو مال ته مه نژدی کیږی.په دغه شپیته«۶۰»قرآن شریفونو کی یو ځل هم نه دي راغلی چی پر دغه رنګ باندی کښینی.او هغه وښنبي.دا د الله«ج»حکم دی چی

یو مچ غوندی کوچنی موجود ئي هم آداب کوی.اوهغه رنګ ښښل نه خوښوی.په داسی حال کی چی دغه حکم دانسان لپاره دی او انسان ته هغه حکم شویدی.اوهغه مچ لپاره نه دی.نو آداب دانسان لپاره ډیر مهم او اړین دی.ځکه داسلام ستر پیغمبرحضرت محمد«ص»فرمائلي«بُعِثْتُ لِاُتَمِّمَ مَكَارِمُ الْاَخْلَاقِ»ژباړه:زه ددې لپاره رالیږل شوی یم.چی خلګو ته اخلاق ور وښیم.ځکه دا شرعی مسئله ده چی په سوئ آداب سره دانسان د سلو«۱۰۰»کالو کړیي عبادت حبطه او له منځه ځي.دغه پنځه ذکر شوی شیان(عقل،علم،عمل،اخلاص او آداب)چی په کوم انسان کی موجود اویو ځای شی.په هغه انسان کی یو طاقت موجود شی چی ددغه انسان څخه د صحابه کرامو«رض»په شان انسان جوړشی.نوهر یو دیو تولنی او هیواد لپاره په شان د حضرت عمرفاروق«رض»وی.چی حکم ئي پرځمکه،سمندرونو،بادونو او هواء باندی جاری او تطبیق کیږی.

۱ـ دحضرت عمر«رض»حکم پر هواءباندی: یو ورځ عمرفاروق«رض»پر ممبر ولاړ ؤؤ وفرمائل:«یَاسَارِیَةُ الْجَبَلُ»ژباړه:اي ساريه دغره خواته پام کوه.هواءدهغه پیغام دژبی څخه واخیستلو اودهغه لښکر امیر ته ئي ورساوه.

۲ـ پر اور حکم: یو وخت دمدینی منوری څخه بهر اور لګیدلی ؤ.هغه اور دمدینی منوری طرف ته دنژدی کیدو په حال کی ؤ.حضرت عمر«رض»یو صحابی ته خادر«پتهو»ورکړی اوحکم ئي ورته وکړی چی اور خپل ځای ته ورسوه.هغه صحابی په هغه پتهو«خادر»هغه اور واهه او اور ئي خپل ځای ته ورساوه.

۳ـ پرځمکه حکم:یو وخت په مدینی منوری باندی زلزله راغله حضرت عمر«رض»پرځمکه دُوره و وهله او ورته وویل اي ځمکی ته ولي ښوروي«حرکت کوی»آیاحضرت عمر ستا دپاسه عدل نه دی کړی! دځمکی ښوریدل فوراً بند شو.او دقیامت تر ورځی به بیا په مدینه منوره زلزله رانه شي.

۴ــ پـر اوبـو حـکم: حضرـت عمرفـاروق«رض»تـه یـوورځ دمصرـ والـي عمـرابن العـاص«رض»یولیـک ولیکـی پـه لیـک کی لـیکل شـوی وؤ:چـی ای امیرالمـؤمنین صـاحب دنیـل سیند هـرکال داوبـو دجـریان سـاتلو لپـاره یـوه حلیـه داره ځوانه جینکی غواړی.حضرـت عمر«رض»دلیک په جواب کی لیک ورته ورکړی چی دغه لیک په نیل کښي واچوه په لیـک کی لـیکل شـوی وؤ:آي نـیله کـه تـه دالله«ج»پـه حـکم سره چلیـږې نـو زه پـر ځمکـه دالله«ج»خلیفه یم.زه درتـه وایم وچلیږه او کـه پـه خپله خوښـه چلیږې بیـا نـو ودریږه.کلـه چی عمـرابن العـاص دامیرالمـؤمنین لیـک پـه نیـل کی واچـاوه نیـل تـر اوسـه او حـتی تـر قیامـت تـر ورځـی بـه ډک روان وی.او تاریخ لیکلی دی چی د قیامـت تـر ورځـی بـه نـه زیاتیـږی نـه بـه کمیـږی او نـه بـه سرکشـی کوی.حضرـت سـلمان فـارسی«رض»تـه میلمـه راغـلی هغـه دکوره ورتـه را ووت هوسـی تـه ئي اشـاره وکـړه هغـه ورتـه راغله میلمـه تعجب وکـړی سـلمان فارسی ورته وویل کله چی انسان دخدای«ج»تابع شي نو ټول مخلوق بیا دهغه انسان تابع کیږی.

تمت باالخیر

دتألیف کوونکي مطالبه او غوښتنه

زمـــادټولو مســـلمانانوڅخه داهـــیله او امیـــد دی.چـــی دغـــه پنځـــه شـــیانو څخـــه کارواخلی.دهغـه لپـاره بـه آمـن او آمـان وی هغـه بـه خـوښ خوشحـاله وی.ددیـن او دنیـا کامیـای بـه ولری.غلامـی بـه نـه وی آزاده آزادی بـه وی.دټولـو انسـانانو بریالیتـوب پـه دیـن کیدی.ځکـه دا زمـوږ عقیـده ده.چـی یـوداسی ورځ راتلـوونکي ده. چـی ددې نـړی سـامان آلات او وســائل چــی پــه نــړی کی ورڅخــه کار اخیســـتل کیږی.فــانی او له منځه به ځي. یعنی حضرت عیسی «ع»به راکښته کیږی.

والسلام علی من اتبع الهداء

الحاج مولوی حبیب الله«معروفی»

Progenitor : Alhaj Mowlawe Habibullah "Maroofi"

آداب اخلاص عمل علم عقل

بريالي انسان

Progenitor : Alhaj Mowlawe Habibullah "Maroofi"